

Волкова Н. І.

канд. екон. наук, доцент
кафедри фінансів і банківської справи
Донецького національного університету імені Василя Стуса

Юздепська А. А.

здобувач ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Донецького національного університету імені Василя Стуса

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Вступ. В умовах глобалізації, що характерно для сьогодення, грошово-кредитна політика тісно пов'язана з міжнародними фінансовими ринками і міжнародними валютними відносинами. Країни стають дедалі вразливішими до змін у світовій економіці й потребують у монетарній політиці враховувати зовнішні впливи. Підтримання цінової стабільності є одним із основних завдань грошово-кредитної політики. У сучасній ситуації економічним суб'єктам необхідно підготуватися до виникнення інфляційних та дефляційних ризиків та своєчасно реагувати.

Мета дослідження – визначення та аналіз особливостей формування грошово-кредитної політики на сучасному етапі розвитку економіки.

Основна частина. Грошово-кредитна політика відіграє важливу роль у забезпеченні макроекономічної стабільності та стимулюванні економічного зростання. На сучасному етапі розвитку економіки формування вона має низку особливостей, пов'язаних із глобалізацією економіки, розвитком фінансових ринків та зростанням ролі інформаційних технологій.

Відповідно до Закону України «Про Національний банк України», грошово-кредитна політика – комплекс заходів у сфері грошового обігу та кредиту, спрямованих на забезпечення стабільності грошової одиниці України через використання визначених Законом засобів і методів [1].

Грошово-кредитна політика є важливим інструментом макроекономічного регулювання. У світовій практиці існують два підходи до запровадження режиму таргетування інфляції: застосування прискореної стратегії (перехід без створення відповідних передумов, зазвичай під час кризи) та уповільнена стратегія (поступовий перехід зі створенням більшості необхідних умов). Національний банк України обрав другий підхід (уповільнений перехід), який передбачав проходження підготовчого періоду перед введенням нового режиму. Необхідність у поетапному (еволюційному) підході зумовлена національними особливостями. Адже більшість необхідних передумов знаходяться поза межами впливу Національного банку України і потребують високого ступеня координації та об'єднання зусиль з іншими органами державного управління [2].

Центральні банки повинні постійно вдосконалювати свої моделі прогнозування та інструменти монетарної політики. Важливо забезпечити її прозорість та

ефективну комунікацію з громадськістю, посилювати міжнародну співпрацю у сфері грошово-кредитного регулювання. Показники розвитку грошово-кредитної сфери, визначені Національним банком України, наведено у табл. 1.

Таблиця 1 – Кількісні індикатори розвитку грошово-кредитної сфери, визначені в Основних засадах грошово-кредитної політики Національного банку України у 2017–2023 рр.

Рік	Індикатор	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Інфляція	Ріст ІСЦ, %	12	9,8	5	5	7	20	21,5
ВВП	Зростання, %	2	3,3	3,7	4,6	4	4	4
Облікова ставка	Річна, %	14	18	17	6	8	25	25
Міжнародні резерви	Обсяг, млрд дол. США	17,7	19,4	21,2	28,1	30	27,4	28,9
Курс гривні до долара США	Середньорічний, грн/USD	27	27,5	28	28,5	29	42,03	36,5

Аналіз кількісних індикаторів розвитку грошово-кредитної сфери України за 2017–2023 роки свідчить, що протягом 2017–2023 років спостерігалось зниження інфляції з 12 % до 5 %. Цей результат був досягнутий завдяки жорсткій монетарній політиці НБУ. ВВП України зростав протягом 2017–2023 років, за винятком 2022 року, коли війна з Росією призвела до падіння ВВП на 30 %. Центральний банк України впродовж досліджуваного періоду використовував облікову ставку як інструмент монетарної політики для регулювання інфляції: в 2017–2018 роках облікова ставка була високою (14–18 %), що допомогло знизити інфляцію, в 2019–2020 роках вона була знижена до 6–8 %, що стимулювало економічне зростання. Темпи зростання чистого внутрішнього кредиту протягом 2017–2023 років були відносно стабільними (9–12 %). Міжнародні резерви України протягом 2017–2023 років значно зросли: з 17,7 млрд дол. США до 32,0 млрд дол. США. Це свідчить про зростання стійкості української економіки до зовнішніх шоків. Курс гривні до долара США був відносно стабільним протягом 2017–2023 років, за винятком 2022 року, коли війна з Росією призвела до його девальвації.

Отже, у грошово-кредитній політиці акценти повинні бути зміщені з одностороннього розгляду цінності грошей як їх купівельної спроможності до комплексної оцінки з урахуванням цінності грошей як капіталу [3].

Висновки. Формування грошово-кредитної політики на сучасному етапі є складним і багаторівневим процесом, який враховує різноманітні економічні та фінансові фактори. Аспекти глобалізації, стабільності цін і фінансової стабільності, впливають на рішення монетарної політики. Розуміння цих характеристик є важливим для ефективного управління фінансово-економічними системами та забезпечення економічної стабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сомик А. В. Еволюція основних засад грошово-кредитної політики в аспекті визначенні монетарного та валютного режимів. *Вісник Української академії банківської справи*. 2013. № 1(34). С. 37–44.

2. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення: 23.03.2024).

3. Міщенко С. Удосконалення монетарної політики та регулювання фінансових систем. *Вісник Національного банку України*. 2011. № 5. С. 21–27.

Юрчишена Л. В.

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри фінансів і банківської справи
Донецького національного університету імені Василя Стуса

КРИТЕРІЇ ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ

Вступ. Проблема забезпечення фінансової стійкості університетів актуалізується через системні трансформації у вищій школі, що обмежують джерела фінансування закладів вищої освіти. Індикаторами, що порушують фінансову стійкість університетів, є недофінансування та секвестри бюджету, фінансування лише захищених видатків, обмеження залучення приватного фінансування, в т. ч. і за рахунок міграції вступників за кордон. Поняття «фінансова стійкість» досить багатогранне і може бути оцінене за різними показниками, проте для застосування комплексного інтегрального показника доцільно визначити та обґрунтувати критерії оцінки.

Метою роботи є обґрунтування критеріїв, що закладені в інтегральну оцінку фінансової стійкості університетів із використанням динамічного та статичного підходу.

Основна частина. Прийняття фінансових рішень університетським менеджментом ґрунтуються на застосуванні дієвих методик оцінки та гнучких інструментів забезпечення фінансової стійкості, для визначення яких доцільно обґрунтувати розуміння парадигми фінансової стійкості університетів (рис. 1).

Рисунок 1 – Парадигма фінансової стійкості університетів

Джерело: складено автором